

เอกสารประกอบหลักสูตร
โรงเรียนพุทธโสภณ พุทธศักราช ๒๕๖๘
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารประกอบหลักสูตรโรงเรียนพุทธโศภน พุทธศักราช ๒๕๖๘ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช ๒๕๖๐ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ของโรงเรียน
พุทธโศภน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทและสภาพของโรงเรียนพุทธโศภน รวมทั้งท้องถิ่น

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือร่วมแรง
ร่วมใจจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้
เกี่ยวข้องในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

คณะผู้จัดทำ
โรงเรียนพุทธโศภน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
ส่วนนำ	๑
คุณภาพผู้เรียน สมรรถนะหลัก	๙
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	๒๕
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	๒๖
โครงสร้างเวลาเรียน	๒๙
คำอธิบายรายวิชา	๓๒
โครงสร้างรายวิชา	๓๕
การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	๔๔

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนพุทธิโสภณ พุทธศักราช ๒๕๖๘ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑. ส่วนนำ

๑.๑ ความเป็นมา

โรงเรียนพุทธิโสภณ ได้รับการประกาศเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ รุ่นที่ ๓ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๗ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๒ โรงเรียนจึงได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรโรงเรียนพุทธิโสภณ พุทธศักราช ๒๕๖๘ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) เป็นหลักโดยอิงสมรรถนะหลักของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาให้มีคุณภาพ ยึดองค์ประกอบหลักสำคัญ ๔ ส่วน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นโยบาย/จุดเน้นของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นของสถานศึกษาและแผนการเรียน เป็นกรอบในการจัดทำรายละเอียด เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้เหมาะสมกับ สภาพชุมชนท้องถิ่น และจุดเน้นของสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่าง หลากหลาย โดยกำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และการแก้ปัญหา เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมศักยภาพในการคิด และการทำงาน

โรงเรียนพุทธิโสภณจัดการเรียนการสอน ตามความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนใน ๓ แผนการเรียน ได้แก่ แผนการเรียนห้องเรียนทั่วไป แผนการเรียนห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ Mini English Program (MEP) และแผนการเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โดยจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐาน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียน ได้แก่รายวิชาคอมพิวเตอร์ พื้นฐาน วิชาภาษาจีนเพิ่มเติม วิชาการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ (IS : Independent Study) วิชาสมรรถนะ และ วิชาวิทยาศาสตร์พลังสิบในทุกแผนการเรียน นอกจากนี้จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นแต่ละแผนการเรียน ดังนี้ แผนการเรียนห้องเรียนทั่วไปจัดรายวิชาภาษาไทยเพิ่มเติมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ และ รายวิชาด้านทุจริตศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ แผนการเรียนห้องเรียน MEP จัดรายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในระดับชั้น ป.๑-๖ และรายวิชา Science ในระดับชั้น ป.๑-๓ แผนการเรียน ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จัดให้มีรายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติมในระดับชั้น ป.๑-๓ และวิชา คณิตศาสตร์เพิ่มเติมในทุกระดับชั้น สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ นอกเหนือจากสาระการเรียนรู้หลักทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ในการ วัดและประเมินผลเน้นหลักการพื้นฐาน ๒ ประการ ได้แก่ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินเพื่อ ตัดสินผลการเรียน โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและ สารสนเทศแสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ว่า

“ภายในปี ๒๕๗๐ โรงเรียนพุทธิโสภณ เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานชาติ เรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง ยั่งยืน”

๑.๒ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา

ปรัชญาของสถานศึกษา

พุทธิโสภณ (พุท ทิ โส พะ นะ) ปัญญาเป็นเครื่องรอบรู้เจริญด้วยธรรมะ

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ภายในปี ๒๕๗๐ โรงเรียนพุทธิโสภณ เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานชาติ เรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน

พันธกิจของสถานศึกษา

๑. จัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๒. สร้างเสริมผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ตามวิถีไทย ยึดหลักการปกครองระบบประชาธิปไตยและยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมโลก

๓. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพตามมาตรฐานตำแหน่งและวิทยฐานะ เป็นนวัตกรทางการศึกษา

๔. พัฒนาสถานศึกษาและระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความปลอดภัยและสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕. เสริมสร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

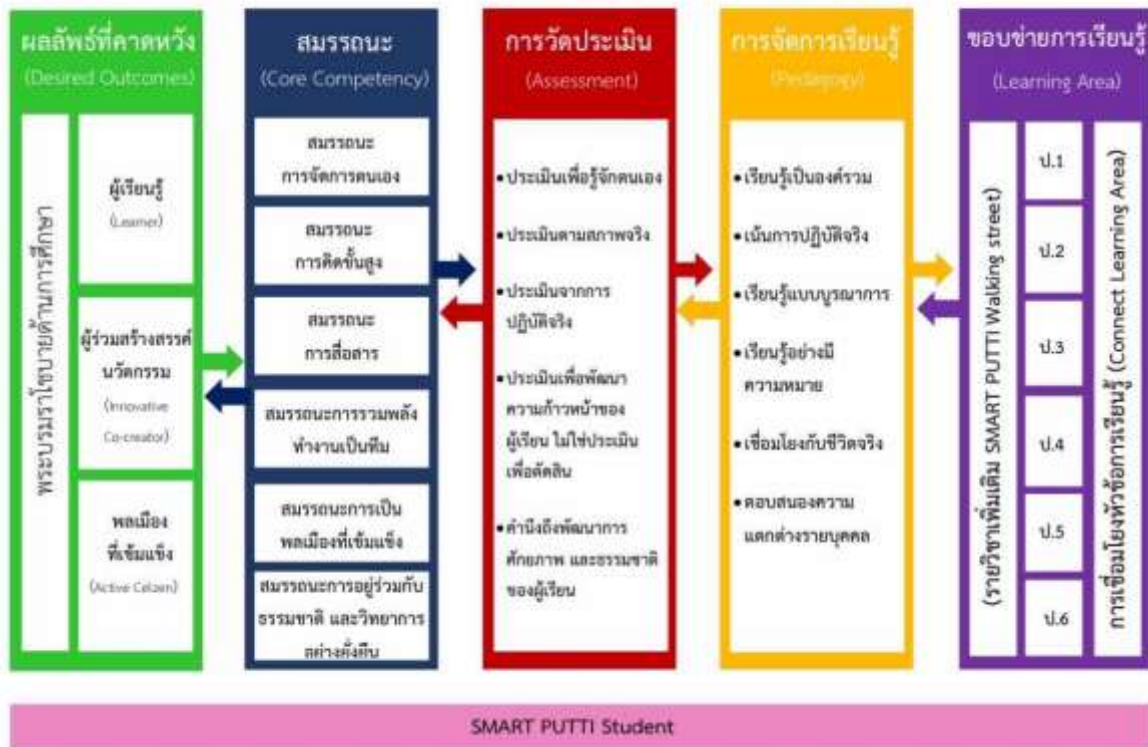
๖. ส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยี และดิจิทัลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

๗. บริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของคณะบุคคล องค์กรเครือข่าย ผู้ปกครองและชุมชน

๑.๓ หลักการ แนวคิดของสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะ (School Concept)

โรงเรียนพุทธิโสภณมีกรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยยึดอัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ SMART PUTTI Student เพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ ในด้านการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน (S=Sufficiency economy philosophy) การยึดมั่นหลักคุณธรรมและการทำสมาธิ (M=Morals and meditation) การมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการและความแข็งแกร่งด้วยมวลประสบการณ์ (A=Academic excellence) การอบรมบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ รักสะอาด มารยาทดีและมีระเบียบวินัย (R=Responsibility and discipline) การส่งเสริมความสามารถพิเศษและฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษและภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร (T=Talent and the smart way to English) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (P=Participation) มีความเข้าใจ ตระหนัก ร่วมพัฒนา (U=Understanding) การใช้เทคโนโลยีและมีเทคนิคในการเรียนรู้ (TT=Technology and teaching techniques) และการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ (I=Innovation)

กรอบแนวคิดหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency – based Curriculum Framework)

ภาพ School Concept

๑.๔ วิสัยทัศน์ พันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษาอิงสมรรถนะ

วิสัยทัศน์ของหลักสูตร

วิสัยทัศน์หลักสูตรโรงเรียนพุทธิโสภณยึดตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ดังนี้ “ภายในปี ๒๕๗๐ โรงเรียนพุทธิโสภณเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานชาติ เรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน”

พันธกิจของหลักสูตร

พันธกิจของหลักสูตรโรงเรียนพุทธิโสภณ ยึดตามพันธกิจแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

๑. จัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะและมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑
๒. สร้างเสริมผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมตามวิถีไทย ยึดหลักการปกครองระบบประชาธิปไตยและยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมโลก
๓. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพตามศักยภาพ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา
๔. พัฒนาสถานศึกษาและระบบบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความปลอดภัยและสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

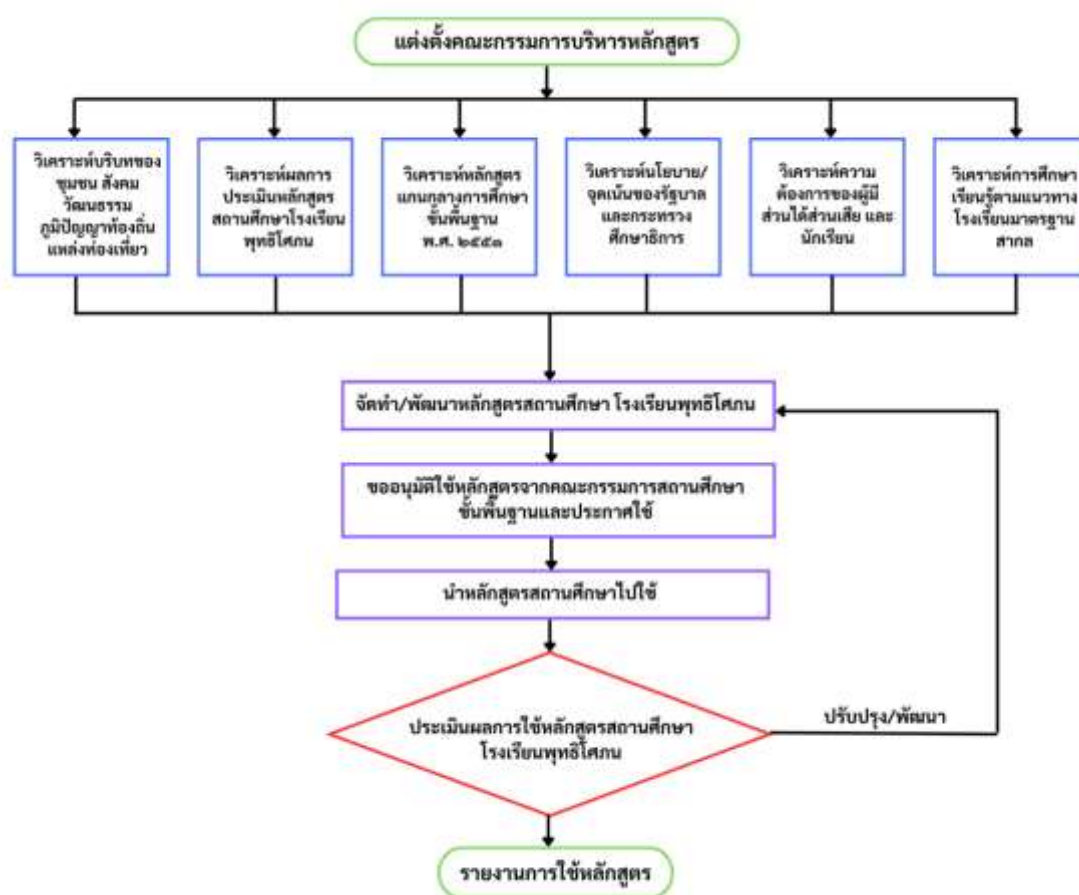
๕. เสริมสร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๖. ส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยี และดิจิทัลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

๗. บริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของคณะบุคคล องค์กรเครือข่าย ผู้ปกครองและชุมชน

๑.๕ กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะ

โรงเรียนพุทธิโสภณมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะ เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพไว้ว่า ต้องเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น โรงเรียนพุทธิโสภณจึงได้ดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามกระบวนการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพุทธิโสภณ ตามแผนภาพ

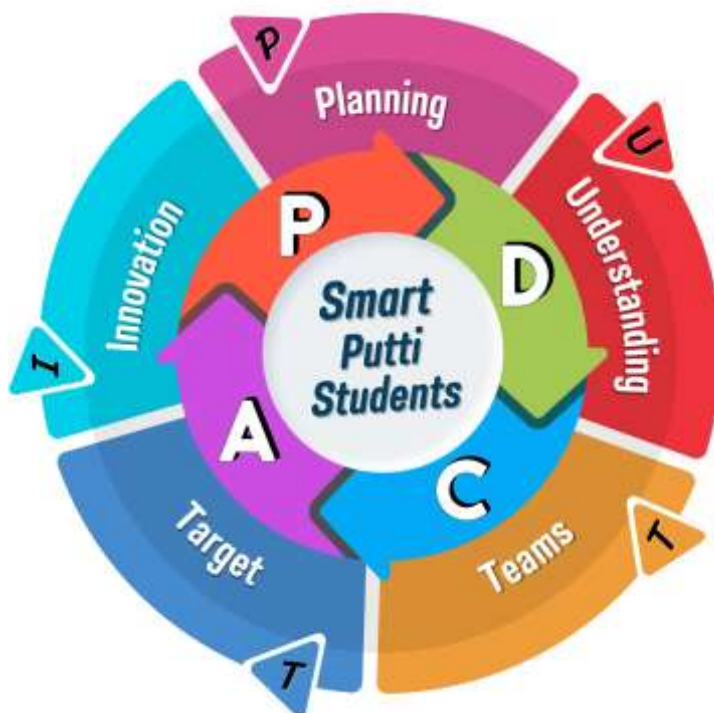

ภาพ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะโรงเรียนพุทธิโสภณ

โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

๒. ศึกษานวัตกรรมรูปแบบการบริหาร PUTTI Model เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพุทธิโคกนให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ SMART PUTTI Student จากนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรร่วมกันวางแผนและออกแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ PUTTI Model และ Smart Putti Student ดังแสดงไว้ในแผนภาพ

ภาพ รูปแบบการบริหาร PUTTI Model

ภาพ SMART PUTTI Student

๓. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การเรียนรู้ ๓ รูปแบบ ได้แก่ แผนการเรียนห้องเรียนทั่วไป แผนการเรียนห้องเรียน Mini English Program และแผนการเรียนห้องเรียน พิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ของโรงเรียนพุทธิโศภน

๔. กำหนดโครงสร้างหลักสูตร สาระการเรียนรู้หลัก สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนพุทธิโศภน

๕. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

๖. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีความสอดคล้องต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพุทธิโศภน

๗. กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลและระเบียบการวัดและประเมินผล

๘. ขออนุมัติการใช้หลักสูตรจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนพุทธิโศภน และ ประกาศใช้หลักสูตร

๙. ครูและบุคลากรโรงเรียนพุทธิโศภนจัดทำกำหนดการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดและประเมินผลการเรียนรู้

๑๐. ครูและบุคลากรโรงเรียนพุทธิโศภนร่วมกันประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

๑๑. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินหลักสูตร สถานศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๖ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สมรรถนะหลัก ของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรโรงเรียนพุทธิโศภน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๘ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตน ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีศักยภาพเป็นพลโลก

๓. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

๔. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

หลักสูตรโรงเรียนพุทธโศภน ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช ๒๕๖๘ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้

- **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

- **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

- **เศรษฐศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- **ภูมิศาสตร์** ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

- ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
- ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
- ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

- ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย
- ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น
- ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น
- ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออก และตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

สมรรถนะของผู้เรียน

สมรรถนะหลัก (Core Competencies) ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๖๗ หมายถึง สมรรถนะที่กำหนดให้เป็นพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นความสามารถติดตัวเมื่อจบการศึกษา มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามสาระการเรียนรู้หรือคร่อมวิชา สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เป็นสมรรถนะที่มีลักษณะ “content – free” คือ ไม่ขึ้นกับเนื้อหาสาระของศาสตร์ใด ๆ อย่างไรก็ตามสมรรถนะหลักโดยตัวมันเองไม่ได้ปราศจากความรู้ แต่ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะหลักจะเป็นองค์ความรู้เชิงกระบวนการ (Procedural Knowledge) ซึ่งเป็นชุดของขั้นตอนหรือการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของสมรรถนะนั้น ๆ เป็นได้ทั้งกระบวนการที่ใช้เฉพาะศาสตร์หรือบูรณาการข้ามศาสตร์ เช่น ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะการคิดขั้นสูงเป็นเป็นชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดประเภทต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก ๖ ด้าน ได้แก่

สมรรถนะที่ ๑ การจัดการตนเอง

สมรรถนะที่ ๒ การคิดขั้นสูง

สมรรถนะที่ ๓ การสื่อสาร

สมรรถนะที่ ๔ การรวมพลังทำงานเป็นทีม

สมรรถนะที่ ๕ การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สมรรถนะที่ ๖ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทย์การอย่างยั่งยืน

สมรรถนะที่ ๑ การจัดการตนเอง

สมรรถนะการจัดการตนเองมีนิยามคือ การรู้จักรัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การพัฒนาปัญญาภายใน ตั้งเป้าหมายในชีวิต และกำกับตนเองในการเรียนรู้และใช้ชีวิต การจัดการอารมณ์และความเครียด รวมถึงการจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะสมดุล (Resilience) เพื่อไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายในชีวิต มีสุขภาวะที่ดีและมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี

องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการตนเอง มีดังนี้

๑. การเห็นคุณค่าในตนเอง : การรู้จัก รัก เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จุดเด่น ข้อจำกัด ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และภาคภูมิใจในตนเอง มั่นใจในตนเอง เห็นอกเห็นใจ ให้เกียรติและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบในตนเอง

๒. การมีเป้าหมายในชีวิต : การตั้งเป้าหมายในชีวิต มีวินัยในตนเอง สามารถบริหารจัดการเวลา ทรัพยากร สามารถพึ่งพาและกำกับตนเองให้ไปสู่เป้าหมายในชีวิต และมีสุขภาวะที่ดี

๓. การจัดการอารมณ์และความเครียด : การรับรู้ เข้าใจ รู้เท่าทัน อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตนเอง เข้าใจสาเหตุและสามารถจัดการอารมณ์ ความรู้สึก และความคิดของตนเอง

๔. การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต : การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัญหาและภาวะวิกฤต สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะสมดุลได้ สามารถเตรียมการ ป้องกัน และแก้ไข เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ระดับสมรรถนะการจัดการตนเอง

ระดับ	ระดับการพัฒนา คำบรรยายระดับ	ระดับความสามารถ				
		ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6	
1	รู้จักตนเอง (Knowing Self) ทางด้านกายภาพ ความชอบ ความสนใจ จัดการชีวิตประจำวันของตนเอง รับผิดชอบจัดการอารมณ์และความรู้สึกพื้นฐาน ปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานทางสังคมภายใต้การดูแลของผู้อื่น	เริ่มต้น				
2	รู้จักตนเองในจุดเด่น จุดควรพัฒนา มีวินัยในการดูแลจัดการชีวิตประจำวันของตนเอง รับผิดชอบจัดการอารมณ์และความรู้สึกพื้นฐาน รู้จักคิดในการปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานทางสังคมภายใต้การดูแลของผู้อื่น ตระหนักถึงสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน	กำลังพัฒนา				
3	รู้จักความสามารถของตนเอง มีวินัยในการดูแลจัดการชีวิตประจำวันของตนเอง รับผิดชอบจัดการอารมณ์และความเครียด แยกแยะสิ่งถูกต้อง ที่เกี่ยวข้องการนำพาตัวเองเข้าไปสู่ภาวะเสี่ยงตามคำแนะนำ ตลอดจนปัญหาในชีวิตประจำวันและการเรียน	สามารถ	เริ่มต้น			
4	รู้จักความสามารถของตนเอง มีวินัยในการดูแลจัดการชีวิตประจำวันของตนเอง รับผิดชอบจัดการอารมณ์และความเครียด ตระหนักถึงข้อบกพร่อง จัดการปัญหาชีวิตประจำวันและการเรียนตามคำแนะนำ พร้อมเผชิญและยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น	เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา			
5	มีโน้มน้าวมุ่งมั่นเกี่ยวกับตัวเอง (Self Concept) ที่ถูกต้อง สามารถตัดสินใจและมุ่งมั่นที่จะจัดการสิ่งที่เป็นจำเป็นสำหรับชีวิตและการเรียนของตนเอง รับผิดชอบจัดการอารมณ์และความเครียด สะท้อนการกระทำที่ไม่ควรทำ รู้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จัดการปัญหาชีวิตประจำวันและการเรียนตามคำแนะนำ			สามารถ	เริ่มต้น	
6	มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) สามารถตัดสินใจและวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและการเรียนของตนเอง มีวินัยและมุ่งมั่นตั้งใจไปสู่เป้าหมาย รับผิดชอบจัดการอารมณ์และความเครียด มีจุดยืนและความเชื่อของตัวเอง ปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถฟื้นคืนจากสภาพปัญหาเมื่อเผชิญภาวะวิกฤตตามคำแนะนำ			เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา	
7	มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) สามารถกำกับตนเองให้ลงมือทำตามแผนเกี่ยวกับชีวิตและการเรียนของตนเอง รับผิดชอบจัดการอารมณ์และความเครียด แยกแยะออกตามความเชื่อและจุดยืนของตัวเอง แก้ไขปัญหา มีความรับผิดชอบในผลของการกระทำของตนเอง และฟื้นคืนจากสภาพปัญหาเมื่อเผชิญภาวะวิกฤตตามคำปรึกษา				สามารถ	เริ่มต้น
8	มีกรอบความคิดแบบเติบโต สามารถกำกับตนเองให้ลงมือทำตามแผนเกี่ยวกับชีวิตและการเรียนของตนเอง และสะท้อนความก้าวหน้าของตนเอง รู้ทันและจัดการอารมณ์และความเครียด มีความรับผิดชอบในผลของการกระทำของตนเอง วางแผนป้องกันปัญหาและความเสี่ยง และฟื้นคืนจากสภาพปัญหาเมื่อเผชิญภาวะวิกฤต				เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา
9	มีภาพอนาคตของตนเอง (Ideal Self) ที่ต้องการจะเป็น มองเห็นข้อจำกัดและแนวทางการพัฒนาตนเอง กำหนด อนุมัติทำ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ค่านิยม และความเชื่อของตนเอง ตามแผนพัฒนาตนเอง รู้ทันและจัดการอารมณ์และความเครียด และสามารถฟื้นคืนจากสภาพปัญหาได้ด้วยตนเองเมื่อเผชิญภาวะวิกฤต					สามารถ
10	มีความสุขกับชีวิตที่ตนเองเป็นอยู่ มุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จเมื่อต้องเผชิญความท้าทายที่เข้ามาในชีวิต รู้ทันและจัดการอารมณ์และความเครียด สามารถสร้างมุมมอง ค่านิยมใหม่ ให้กับตนเอง และสามารถฟื้นคืนจากสภาพปัญหาเมื่อเผชิญภาวะวิกฤต					เหนือความคาดหวัง

สมรรถนะที่ ๒ การคิดขั้นสูง

สมรรถนะการคิดขั้นสูงมีนิยาม คือ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ บนหลักเหตุผลอย่างรอบด้าน โดยใช้คุณธรรมกำกับการตัดสินใจได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลด้วยความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ใช้จินตนาการ และความรู้สร้างทางเลือกใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของสมรรถนะการคิดขั้นสูง มีดังนี้

๑. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking : HOT-CTC) หมายถึง การคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่มีจุดประสงค์เพื่อตัดสินว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือควรกระทำ โดยอาศัยการใช้ทักษะหรือกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเป็นไปได้ของผลลัพธ์จากการตัดสินใจที่ดี เช่น ทักษะการตีความ ประเมิน วิเคราะห์ สรุปความ และอธิบาย ตามหลักฐาน แนวคิด วิธีการ กฎเกณฑ์ หรือบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่รวบรวมหรือข้อมูลจากการสังเกต ประสบการณ์ การใช้เหตุผล การสะท้อนคิด การสื่อสาร และการโต้แย้ง

๒. การคิดเชิงระบบ (System Thinking : HOT-STM) หมายถึง การคิดที่แสดงให้เห็นโครงสร้างทั้งหมดที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นหนึ่งเดียวกันภายใต้บริบท/ปัจจัยของสิ่งแวดล้อมที่เกิดปัญหานั้น ๆ โดยมองปัญหาให้ลึกซึ้งไปกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้เห็นถึงแบบแผนหรือรูปแบบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นให้เห็นรากเหง้าของสถานการณ์และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับสถานการณ์นั้น ๆ จนเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของระบบนั้นอย่างลึกซึ้ง นำไปสู่การแก้ปัญหาที่รากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริง

๓. การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking : HOT-CRT) หมายถึง การคิดที่หลากหลาย ริเริ่ม ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาต่อยอดความคิด เพื่อการแก้ปัญหาหรือสร้างทางเลือกที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความก้าวหน้าในความรู้ หรือการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยจินตนาการและทักษะพื้นฐานด้านการคิดริเริ่ม คิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ คิดหลากหลาย คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ที่ดีกว่า แตกต่างไปจากเดิม มีประโยชน์ และมีคุณค่าต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมมากกว่าเดิม

๔. การคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking : HOT-PRB) หมายถึง การคิดของบุคคลในการระบุปัญหา นิยามปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติ

ระดับสมรรถนะการคิดขั้นสูง

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
1	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาอย่างง่ายจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวัน สังเกต จำแนก สำรวจ วางแผน รวบรวมข้อมูลหรือทรัพยากร สรุปข้อมูล และเสนอแนวทางแก้ปัญหาอย่างง่ายได้ สามารถจินตนาการและเสนอความคิดได้อย่างอิสระ ตลอดจนสามารถผลิตผลงานอย่างง่ายโดยอาศัยต้นแบบ	เริ่มต้น			
2	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาอย่างง่ายจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวัน สังเกต จำแนก หรือระบุความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ ได้ สามารถสำรวจ วางแผน รวบรวมข้อมูลหรือทรัพยากร สรุปข้อมูล และเสนอแนวทางแก้ปัญหาอย่างง่ายได้ พร้อมแสดงเหตุผลและประเมินความเหมาะสมของคำตอบ สามารถจินตนาการและเสนอความคิดได้อย่างคล่องแคล่ว หลายประเภทและหลายทิศทาง ตลอดจนสามารถผลิตผลงานอย่างง่ายโดยอาศัยต้นแบบ	กำลังพัฒนา			
3	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาอย่างง่ายจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวัน สังเกต จำแนก หรือระบุความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ ได้ สามารถสำรวจ วางแผน รวบรวมข้อมูลหรือทรัพยากร แปลความหมายข้อมูลด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ และสรุปข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบ ประเมิน ตัดสินใจ หรือเสนอแนวทางแก้ปัญหาอย่างง่ายได้ พร้อมแสดงเหตุผล โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา สามารถจินตนาการและเสนอความคิดได้อย่างคล่องแคล่ว หลากหลาย โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำใคร ตลอดจนสามารถผลิตผลงานตามจินตนาการโดยอาศัยต้นแบบ	สามารถ	เริ่มต้น		
4	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาอย่างง่ายจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันโดยละเอียดหรือจากผลที่ไม่คาดคิดมาก่อน สามารถวางแผนและดำเนินการสำรวจตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีพื้นฐาน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักฐาน เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งประเมินความถูกต้องและข้อจำกัดของข้อมูล วิเคราะห์และจัดลำดับสาเหตุของปัญหา โดยสามารถรวบรวมปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือสถานการณ์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของปัจจัยต่าง ๆ สามารถจินตนาการและเสนอความคิดได้อย่างคล่องแคล่ว หลากหลาย โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำใคร หรือพัฒนาต่อยอดจากของเดิม พร้อมแสดงการแปลความหมายข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์	เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา		
5	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาที่ซับซ้อน จากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ สถานการณ์ หรือ ปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันโดยละเอียด สามารถวางแผนและดำเนินการสำรวจตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีพื้นฐาน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักฐาน เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อสรุปที่แม่นยำและน่าเชื่อถือ สามารถพัฒนาชิ้นงานหรือวิธีการ โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ ที่ไม่ซ้ำใครหรือพัฒนาต่อยอดจากของเดิม ระบุแบบแผนของพฤติกรรมและองค์ประกอบของคัพประกอบต่าง ๆ ในปัญหาหรือสถานการณ์นั้น เพื่อสร้างแบบจำลองอย่างง่าย พร้อมแสดงการแปลความหมายข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ ลงข้อสรุปได้อย่างถูกต้อง และนำเสนอและเปรียบเทียบข้อสรุปที่เหมือนหรือแตกต่างกับข้อสรุปของตน		สามารถ	เริ่มต้น	
6	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาหรือสถานการณ์ที่ซับซ้อน จากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันโดยละเอียด ระบุสาเหตุของปัญหา แยกปัญหาเป็นปัญหาย่อย ๆ สามารถวางแผนและดำเนินการสำรวจตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักฐาน เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เปรียบเทียบแหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงได้ วิเคราะห์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในปัญหาหรือสถานการณ์และสร้างแบบจำลองเพื่อแสดงโครงสร้างของปัญหาหรือสถานการณ์ได้ พัฒนาชิ้นงาน วิธีการหรือนวัตกรรม โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำใคร หรือพัฒนาต่อยอดจากของเดิม ให้เหมาะสมต่อการใช้งานจริง พร้อมแสดงการแปลความหมายข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ ลงข้อสรุปได้อย่างถูกต้อง นำเสนอข้อสรุปรวมทั้งเปรียบเทียบและประเมินข้อสรุปที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามกับข้อสรุปของตน และสามารถปรับปรุงข้อสรุปของตนตามข้อมูลและหลักฐานใหม่		เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา	

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
7	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยากและซับซ้อน จากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันโดยละเอียดหรือจากผลที่ไม่คาดคิดมาก่อน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ พร้อมเสนอวิธีการระบุสาเหตุของปัญหา แยกปัญหาเป็นปัญหาย่อย ๆ สามารถวางแผนและดำเนินการการสำรวจตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักฐาน เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อสรุปที่แม่นยำและน่าเชื่อถือ เปรียบเทียบแหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงได้ ประเมินผลกระทบของปัญหาโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกมิติ สร้างแบบจำลองเพื่อแสดงโครงสร้างของปัญหาหรือสถานการณ์ได้ พัฒนาชิ้นงาน วิธีการหรือนวัตกรรม โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำใคร หรือพัฒนาต่อยอดจากของเดิมให้เหมาะสมต่อการใช้งานจริง แจกแจงรายละเอียดของวิธีการแก้ปัญหา หรือขยายความคิดได้ โดยสามารถลงข้อสรุปได้อย่างถูกต้อง ระบุเหตุผลของข้อโต้แย้งที่สอดคล้องกับสถานการณ์ นำเสนอข้อสรุปรวมทั้งเปรียบเทียบและประเมินข้อสรุปที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามกับข้อสรุปของตน โดยใช้เหตุผลและหลักฐานที่หลากหลายและสามารถปรับปรุงข้อสรุปของตนตามข้อมูลและหลักฐานใหม่			สามารถ	เริ่มต้น
8	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยากและซับซ้อน จากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันโดยละเอียดหรือจากผลที่ไม่คาดคิดมาก่อน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งประเมินคำถามว่าสามารถสำรวจตรวจสอบได้หรือไม่ พร้อมเสนอวิธีการระบุสาเหตุของปัญหา แยกปัญหาเป็นปัญหาย่อย ๆ สามารถวางแผนและดำเนินการการสำรวจตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักฐาน เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อสรุปที่แม่นยำและน่าเชื่อถือ เปรียบเทียบแหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงได้ ประเมินผลกระทบของปัญหาโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกมิติ สร้างแบบจำลองความคิดเพื่ออธิบายแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบระบบได้ สามารถพัฒนาชิ้นงาน วิธีการหรือนวัตกรรม โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำใคร หรือพัฒนาต่อยอดจากของเดิมให้เหมาะสมต่อการใช้งานจริง ระบุเหตุผลของข้อโต้แย้งที่สอดคล้องกับสถานการณ์ และมีความเป็นเหตุเป็นผลกัน นำเสนอข้อสรุปรวมทั้งเปรียบเทียบและประเมินข้อสรุปที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามกับข้อสรุปของตน โดยใช้เหตุผลและหลักฐานที่หลากหลายและสามารถปรับปรุงข้อสรุปของตนตามข้อมูลและหลักฐานใหม่			เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา
9	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยากและซับซ้อน จากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันโดยละเอียดหรือจากผลที่ไม่คาดคิดมาก่อน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งประเมินคำถามว่าสามารถสำรวจตรวจสอบได้หรือไม่ ระบุสาเหตุของปัญหา สามารถแยกปัญหาเป็นปัญหาย่อย ๆ สามารถวางแผนและดำเนินการการสำรวจตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักฐาน เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งประเมินความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อสรุปที่แม่นยำและน่าเชื่อถือ เปรียบเทียบแหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงได้ ประเมินผลกระทบของปัญหาโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกมิติ สามารถสร้างแบบจำลองความคิดเพื่ออธิบายแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบการแก้ปัญหา ทำนายหรือประเมินผลลัพธ์ของการแทรกแซงระบบที่ยากและซับซ้อนได้ พัฒนาชิ้นงาน วิธีการหรือนวัตกรรม โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำใคร หรือพัฒนาต่อยอดจากของเดิมให้เหมาะสมต่อการใช้งานจริง สามารถแจกแจงรายละเอียดของวิธีการแก้ปัญหา หรือขยายความคิดได้อย่างครบถ้วน เขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ นำเสนอข้อสรุปรวมทั้งเปรียบเทียบและประเมินข้อสรุปที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามกับข้อสรุปของตน โดยใช้เหตุผลและหลักฐานที่หลากหลายและสามารถปรับปรุงข้อสรุปของตนตามข้อมูลและหลักฐานใหม่				สามารถ

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
10	ตั้งคำถามหรือระบุปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยากและซับซ้อน จากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันโดยละเอียดหรือจากผลที่ไม่คาดคิดมาก่อน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งประเมินคำถามว่าสามารถสำรวจตรวจสอบได้หรือไม่ ระบุสาเหตุของปัญหา แยกปัญหาเป็นปัญหาย่อย ๆ สามารถวางแผนและดำเนินการการสำรวจตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักฐานเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งประเมินความถูกต้องและข้อจำกัดของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อสรุปที่แม่นยำและน่าเชื่อถือรวมทั้งพิจารณาข้อจำกัดของการวิเคราะห์และความหมายข้อมูล สามารถเปรียบเทียบแหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงได้ ประเมินผลกระทบของปัญหาโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกมิติ สร้างแบบจำลองความคิดเพื่ออธิบายแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบการแก้ปัญหา ทำนายหรือประเมินผลลัพธ์ของการแทรกแซงระบบที่ยากและซับซ้อนได้ พัฒนาชิ้นงาน วิธีการหรือนวัตกรรม โดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำใคร หรือพัฒนาต่อยอดจากของเดิมให้เหมาะสมต่อการใช้งานจริง สามารถแจกแจงรายละเอียดของวิธีการแก้ปัญหา หรือขยายความคิดได้อย่างครบถ้วน นำเสนอข้อสรุปรวมทั้งเปรียบเทียบและประเมินข้อสรุปที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามกับข้อสรุปของตน โดยใช้เหตุผลและหลักฐานที่หลากหลายและสามารถปรับปรุงข้อสรุปของตนตามข้อมูลและหลักฐานใหม่				เหนือ ความ คาดหวัง

สมรรถนะที่ ๓ การสื่อสาร

สมรรถนะการสื่อสารมีนิยาม คือ มีความสามารถรับรู้ รับฟัง ตีความ และส่งสารด้วยภาษาต่าง ๆ ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยใช้กระบวนการคิด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ ความเข้าใจ ในระบบคุณค่า การแก้ปัญหาาร่วมกันผ่านกลวิธีการสื่อสาร อย่างฉลาดรู้ สร้างสรรค์ มีพลัง โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรประกอบของสมรรถนะการสื่อสาร มีดังนี้

๑. การรับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจ หมายถึง การรับสารด้วยความใส่ใจ ผ่านประสาทสัมผัสในการรับสาร ตลอดจนสามารถตีความสารที่ส่งมาได้ทั้งความคิด ความรู้สึก เจตนา ตลอดจนสามารถตีความสารและสามารถนำสารมาใช้พัฒนาตนเองและสังคม

๒. การรับส่งสารบนพื้นฐานความเข้าใจและความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง หมายถึง การรับส่งสารด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการเจรจาต่อรอง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศ องค์กรความรู้ ประสบการณ์ ผ่านช่องทางหรือสื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อบุคคล สื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อระคน โดยปราศจากความขัดแย้งต่าง ๆ และรู้เท่าทัน บนพื้นฐานความเข้าใจ ในบริบทสังคมที่มีความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทั้งในระดับชุมชน ชาติ และสากล

๓. การเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร หมายถึง การเลือกใช้วิธีการสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ตลอดจนการสื่อความหมายผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร โดยมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างทั้งในระดับชุมชน ชาติ และสากล

ระดับสมรรถนะการสื่อสาร

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1	ใช้ประสาทสัมผัสในการรับและส่งสารอย่างตั้งใจ เข้าใจความแตกต่างทางกายภาพที่มีผลต่อการสื่อสาร ใช้สื่อ ภาพ เสียง คำพูด ท่าทาง สัญลักษณ์ใกล้ตัว และผลงานอย่างง่าย ๆ ในการสื่อสารแบบตรงไปตรงมา	เริ่มต้น			
2	รับและส่งสารอย่างตั้งใจโดยใช้ประสาทสัมผัส เข้าใจโดยตรง บอกข้อมูลและความรู้สึกที่มีต่อสารในสถานการณ์ใกล้ตัวแบบตรงไปตรงมา โดยเลือกและผลิตสื่อที่เหมาะสมกับบุคคลผ่านการเคลื่อนไหว ท่าทาง เสียง ภาษา ภาพ สัญลักษณ์ และผลงานแบบง่าย ๆ พร้อมทั้งคำนึงถึงประโยชน์และโทษของการสื่อสารที่มีผลกระทบต่อตนเอง	กำลังพัฒนา			
3	รับและส่งสารที่เป็นข้อมูล ชัดเจนจริง และความรู้สึกที่มีรายละเอียดมากขึ้นในสถานการณ์ใกล้ตัว มีความอดทนในการรับสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสื่อสาร โดยตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลใกล้ตัว คำนึงถึงประโยชน์และโทษของสื่อที่มีต่อตนเอง สามารถสื่อสารเรื่องราวใกล้ตัวทั้งที่เป็นภาษา ภาพ เสียง สัญลักษณ์ ท่าทาง การแสดงออกทางศิลปะอย่างง่าย โดยเลือกและผลิตสื่อให้เหมาะกับบุคคล และภาคีเครือข่าย	สามารถ	เริ่มต้น		
4	รับและส่งสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ใกล้ตัว จับประเด็นสำคัญ หรือวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารได้ อธิบายความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับสารประเภทต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีความอดทนในการรับและส่งสาร ใช้สื่อที่มีความหลากหลายขึ้น เข้าใจผลกระทบของสื่อที่มีต่อตนเอง มีจุดมุ่งหมาย และกลวิธีในการสื่อสารและการผลิตสื่อ เพื่อสื่อสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้อย่างเหมาะสม	เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา		
5	รับและส่งสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในชุมชน สังคม อารมณ์ดี จับประเด็นสำคัญ ข้อคิด ทั้งเชิงบวกและลบที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร แยกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างมีสติกับบุคคลที่หลากหลายขึ้น ในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน ทั้งโลกจริงและโลกเสมือน มีการยกและเจริญธรรมในการสื่อสาร เลือกใช้กลวิธีในการผลิตสื่อและสื่อสารที่เหมาะสม และผลิตประโยชน์ต่อตนเองและต่อกลุ่ม ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้	สามารถ	เริ่มต้น		
6	รับและส่งสารผ่านสื่อที่หลากหลาย โดยปราศจากอคติ สุจริต ประเด็น มีความ และประเมินคุณค่า ในมิติความจริง (ข้อมูลข่าวสาร) ความดี (แก่นแนวคิด) และความงาม (อารมณ์ สุนทรีย์) แบบง่ายได้ สื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยคำนึงถึงผลกระทบของการสื่อสาร วัตถุประสงค์ของสื่อ ประเมินคุณค่าและเจริญธรรมในการสื่อสาร ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร การผลิตสื่อ และออกแบบการสื่อสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อกลุ่ม และต่อสังคม		เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา	
7	รับและส่งสารผ่านสื่อที่หลากหลาย โดยปราศจากอคติ สุจริต ประเด็น มีความ ในระบที่ และประเมินคุณค่า ในมิติความจริง ความดี ความงาม ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร สามารถออกแบบการสื่อสารที่จับจ้องได้อย่างมีศิลปะ และสร้างสรรค์ในการสื่อสารมากขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ทั้งต่อตนเอง กลุ่ม และสังคมของตนเอง ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้			สามารถ	เริ่มต้น
8	รับและส่งสารที่มีความซับซ้อนผ่านสื่อที่หลากหลาย โดยปราศจากอคติ มีความ วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย ประเมินคุณค่าของสารที่เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก หรือที่ทดสอบได้ว่าเป็นประโยชน์จริง หรือที่เป็นไปตามอุดมการณ์ สื่อสารทางบวก ผลิตสื่อที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่จับจ้องได้ โดยคำนึงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถออกแบบการสื่อสารผ่านสื่อที่หลากหลายประเภทได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ คำนึงถึงสิทธิและประโยชน์ของส่วนรวมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม			เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา
9	รับและส่งสารที่มีความซับซ้อนและมีนิยามผ่านสื่อที่หลากหลาย โดยปราศจากอคติ มีความ วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย ประเมินคุณค่าของสารนั้นได้ลึกซึ้ง มีพฤติกรรมทางกาย วาจาและใจในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความต่างอย่างเห็นอกเห็นใจได้อย่างเหมาะสม รู้สึกดีและเข้าใจความรู้สึกต่อบุคคลที่มีความต่างจากตนเอง มีกลยุทธ์ในการผลิตสื่อและสื่อสารผ่านสื่อที่หลากหลายประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีถึงด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)				สามารถ
10	รับและส่งสารผ่านสื่อที่หลากหลายรูปแบบและมีความซับซ้อนหรือมีนิยามขึ้น เข้าใจ วิเคราะห์ วิพากษ์ และปาลารที่ด้รับไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน หรือสังคมได้ ใช้กลยุทธ์ในการผลิตสื่อและสื่อสารได้อย่างมีศิลปะ วิจารณ์ และเข้าใจความรู้สึก (Empathy) เพื่อสร้างความเข้าใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างในทุกมิติด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและการสร้างสังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน				เหนือความคาดหวัง

สมรรถนะที่ ๔ การรวมพลังทำงานเป็นทีม

สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีมมีนิยาม คือ สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงาน กิจกรรม และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น โดยใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม มีแผน ขั้นตอน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีภาวะผู้นำ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการประสานความคิดเห็นที่แตกต่างสู่การตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นทีม อย่างรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและจัดการความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่ยุ่งยาก

องค์ประกอบของสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม มีดังนี้

๑. เป็นสมาชิกทีมที่ดีและมีภาวะผู้นำ มีทักษะการทำงานเป็นทีม รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และของทีม มีความยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกับกลุ่มคนที่แตกต่าง นำจุดเด่นของตนและสมาชิกมาใช้ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย สะท้อนการทำงานของตนเองและทีม ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของทีม สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจ ประสานความร่วมมือภายในทีม และระหว่างทีม สร้างค่านิยมใหม่ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทีมที่เข้มแข็ง สามารถเป็นต้นแบบผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

๒. กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ สามารถจัดระบบการทำงานกิจกรรม และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ขั้นตอน และกระบวนการทำงานเป็นทีม เห็นภาพความสำเร็จของทีม คำนึงถึงประโยชน์ของทีมก่อนประโยชน์ส่วนตน แบ่งบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิก รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ด้วยความใส่ใจ มีความพยายามในการทำงานและสนับสนุนช่วยเหลือให้เกิดความสำเร็จ เคารพ รับฟัง แลกเปลี่ยน และประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง ประยุกต์ใช้ทักษะการคิดขั้นสูงในการตัดสินใจเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ประเมินและปรับปรุง กระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ร่วมรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของทีม เห็นคุณค่าของการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง

๓. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการความขัดแย้ง มีทัศนคติเชิงบวกในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เห็นคุณค่าของสัมพันธภาพที่ดี สร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีในทีม ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกันปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ เห็นอกเห็นใจในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน เคารพและเห็นประโยชน์ของ ความแตกต่างหลากหลาย มีทักษะและใช้วิธีการป้องกันและจัดการความขัดแย้งได้อย่างเป็นระบบ

ระดับสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม

ระดับการพัฒนา		ระดับความเชี่ยวชาญ			
ระดับ	คำอธิบายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
1	ได้รับบทบาทหน้าที่ของตนเอง มุ่งมั่นทำงานและทำกิจกรรมของตนเองและร่วมกับผู้อื่นได้สำเร็จตามข้อตกลง กฎ กติกา และแสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามคำแนะนำ	เริ่มต้น			
2	รู้และรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความสนใจในการทำตามตามขั้นตอนต่าง ๆ ให้สำเร็จ ตามคำแนะนำ และปฏิบัติตามกฎ กติกา ของทีม เมื่อได้รับการชี้แนะเพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุผลสำเร็จ สามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นและตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ตามคำแนะนำ	กำลังพัฒนา			
3	มีความรับผิดชอบและใช้จุดเด่นในการทำตามให้สำเร็จ วิจารณ์การทำงาน เป็นสมาชิกทีมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การสร้างข้อตกลงและการทำงานของทีม แสดงออกถึงความเข้าใจต่อเพื่อนในทีมด้วยความเป็นมิตรตามคำแนะนำ	สามารถ	เริ่มต้น		
4	เป็นสมาชิกทีมที่รับผิดชอบบทบาทและงานตามที่ได้รับมอบหมาย จัดระบบความคิดก่อนลงมือทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นและปฏิบัติตามจนสำเร็จ รวมถึงการช่วยเหลือเพื่อนในทีมโดยปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็นมิตร	เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา		
5	เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบกำหนดเป้าหมาย วิธีการทำงานทั้งของตนเองและทีม ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นและปฏิบัติตามจนสำเร็จ วิเคราะห์และสะท้อนการทำงาน แสดงความคิดเห็นและสนับสนุนการทำงานของทีมของสมาชิกในทีมให้บรรลุเป้าหมาย		สามารถ	เริ่มต้น	
6	เป็นผู้นำตนเองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองและทีม จัดระบบความคิดและการทำงาน สะท้อนผลการทำงานโดยตระหนักถึงเป้าหมายและสัมพันธภาพเชิงบวกของทีม		เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา	
7	เป็นผู้นำตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกระบวนการทำงาน ตรวจสอบและพัฒนาตนเองร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบ มีวิธีการทำงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ สร้างสัมพันธภาพเชิงบวก และจัดการความขัดแย้งด้วยความเข้าใจและยอมรับ ความแตกต่าง ความสัมพันธ์และเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ เห็นคุณค่าของทุกคนในทีมอย่างเท่าเทียมกัน			สามารถ	เริ่มต้น
8	มีการดูใจ ใช้ทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อมองเห็นภาพความสำเร็จ คิดเชิงใจและทำงานอย่างมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนทีมให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยกระบวนการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ อีกทั้งรักษาสัมพันธภาพเชิงบวกในทีม			เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา
9	มีการดูใจ เสริมสร้างความสัมพันธ์ เชิงบวกและคุณค่าของการรวมพลังทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง และทำงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถจัดการความขัดแย้งได้				สามารถ
10	มีคุณลักษณะของผู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงบันดาลใจ เห็นคุณค่าของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สร้างพลังของการทำงานเป็นทีม เพื่อขับเคลื่อนสู่เป้าหมายความสำเร็จของงานและของทีม				เหนือความคาดหวัง

สมรรถนะที่ ๕ การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีนิยาม คือ การปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย และพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคม อย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

องค์ประกอบของสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีดังนี้

๑. **พลเมืองรู้เคารพสิทธิ** เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ช่วยเหลือให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๒. **พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่** ปฏิบัติตนตามกฎ กติกา ข้อตกลง กฎหมาย อย่างถูกต้อง และเหมาะสม รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ตนเองในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

๓. **พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ** ติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหาของสังคมอย่างมี วิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล

๔. **พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง** มีความกระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทางสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

ระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
1	เข้าใจผลกระทบของการกระทำอะไรก็ตามใจตนเอง รับผิดชอบและปฏิบัติตามตามคำแนะนำอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมและแจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาทันทีในชั้นเรียน	เริ่มต้น			
2	มีความสามารถในการรับฟังใจใจ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักปฏิเสธ ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมต่าง ๆ ที่โรงเรียน จัดขึ้นหรือควบคุมหมายและแจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาหรือความขัดแย้งในชั้นเรียน	กำลังพัฒนา			
3	มีระดับที่จะคิดและแสดงออกที่รับผิดชอบต่อและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ สืบตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เพื่อนร่วมชั้นเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมต่าง ๆ ในระดับชั้นเรียนหรือโรงเรียน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชั้นเรียนอย่างมีเหตุผล	สามารถ	เริ่มต้น		
4	อดทนอดกลั้นในความคิดเห็นและการแสดงออกที่แตกต่าง ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ช่วยเหลือและแบ่งปันกับผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ สืบตามและตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ระดับโรงเรียนและชุมชน พาพาออกมาร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาหรือความขัดแย้งอย่างมีเหตุผล	เพื่อ ความ คาดหวัง	กำลังพัฒนา		
5	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและแบ่งปันกับผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ สืบตามและตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็นอาสาสมัคร ในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ระดับโรงเรียนและชุมชน พาพาออกมาร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือตามวิถีประชาธิปไตย		สามารถ	เริ่มต้น	
6	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกาทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่พลเมืองประชาธิปไตย สืบตามและประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล ใฝ่เรียนและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่สนใจ ระดับท้องถิ่นและประเทศ ด้วยจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการพาพาออกและร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหา โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมเป็นธรรมด้วยสันติวิธีและวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		เพื่อ ความ คาดหวัง	กำลังพัฒนา	

ระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (ต่อ)

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
7	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน ให้เกียรติ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ เคารพและปฏิบัติตนตามกฎหมาย ศึกษาดูทางสังคม มีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ พลเมืองประชาธิปไตย สืบถามและประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม วิจัยและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่สนใจระดับท้องถิ่นและประเทศ ด้วยจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการหาทางออกร่วมกันและวิพากษ์ในการสร้าง การเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก เกี่ยวกับประเด็นปัญหา โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมเป็นธรรม ด้วยสันติวิธีและใช้ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข			สามารถ	เริ่มต้น
8	ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือนบนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกันโดยปราศจากอคติ ใช้วิจารณ์อย่างรอบคอบในการติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหา วิจัยและมีส่วนร่วม ทางสังคมในประเด็นที่หลากหลายระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิต สาธารณะและสำนึกสากล กระตือรือร้นในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ด้วยค่านิยมประชาธิปไตย			เหนือ ความ คาดหวัง	กำลัง พัฒนา
9	ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ศึกษาดูทางสังคม พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน บนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกันโดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความรับผิดชอบ ต่องานหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ใช้วิจารณ์อย่างรอบคอบในการติดตามสถานการณ์ และประเด็นปัญหา วิจัยและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่หลากหลาย ระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล กระตือรือร้น ในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทาง ที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและต่อตัวเอง				สามารถ
10	ยึดมั่นและปกป้องในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค สื่อสารผ่านช่องทาง สาธารณะระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิตสาธารณะ สำนึกสากล ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทาง ที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและต่อตัวเอง แนวทางสันติวิธี				เหนือ ความ คาดหวัง

สมรรถนะที่ ๖ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนมีนิยาม คือ มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและเอกภพและความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และธรรมชาติในชีวิตประจำวัน ใช้และรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยี มีความอยากรู้ อยากรูเห็น ช่างสังเกต เห็นคุณค่า สามารถแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมได้เพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบของสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน มีดังนี้

๑. การเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกและในเอกภพ: สืบเสาะ ทำความเข้าใจข้อเท็จจริงสาเหตุ กระบวนการ และผลกระทบที่เกิดขึ้นของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลก และในเอกภพ

๒. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เพื่อการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน: มองเห็นปัญหา เชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๓. การสร้าง ใช้ และรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยี: สร้างและใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ รู้เท่าทัน มีความฉลาดทางดิจิทัล คำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และสังคม

๔. การมีคุณลักษณะทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สำหรับการเข้าใจระบบธรรมชาติและการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน: มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต เข้าใจระบบธรรมชาติ เห็นคุณค่าของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ระดับสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๑	ช่างสงสัย มีจินตนาการ สังเกต ซักถาม เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างกระตือรือร้น บอกข้อเท็จจริง ลงความเห็น จากการสังเกต จำแนกความแตกต่างของข้อมูล นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม และอธิบายสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งรอบตัว ทำกิจกรรมกิจวัตรต่าง ๆ และแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ/หรือเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและเหมาะสม มีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมรอบตัว ใช้สิ่งของอย่างประหยัด	เริ่มต้น			
๒	ช่างสงสัย กระตือรือร้นในการตั้งคำถามและรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมืออย่างง่าย อ่านข้อมูลและลงข้อสรุปเพื่ออธิบายสาเหตุของสถานการณ์ใกล้ตัวจากความสัมพันธ์ของหลักฐานที่รวบรวมได้ แก้ปัญหาจากสถานการณ์ใกล้ตัวหรือสิ่งแวดล้อมโดยใช้ความรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ/หรือเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย และเหมาะสม มีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือชุมชน ใช้สิ่งของอย่างใส่ใจและรู้คุณค่า				
๓	กระตือรือร้นและมีฉันทะในการใฝ่หาความรู้ ตั้งคำถามที่นำไปสู่การหาคำตอบและรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมืออย่างง่าย เลือกรูปแบบการนำเสนอ วิเคราะห์ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อสรุป อธิบายสาเหตุของปรากฏการณ์จากหลักฐานที่รวบรวมได้และเชื่อมโยงผลที่มีต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ออกแบบแนวทางและลงมือแก้ปัญหาจากสถานการณ์ใกล้ตัวหรือสิ่งแวดล้อมโดยใช้ความรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ/หรือเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและเหมาะสม ใส่ใจ ดูแลสิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน โรงเรียน หรือชุมชนของตนเอง ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า	สามารถ	เริ่มต้น		

ระดับสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน (ต่อ)

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๔	รวบรวมข้อมูลอย่างซื่อสัตย์ ออกแบบและเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจัดการเพื่อลงข้อสรุป อธิบายสาเหตุและกระบวนการของปรากฏการณ์จากหลักฐานที่รวบรวมได้โดยใช้ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และเชื่อมโยงผลต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน คาดการณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักวิชา และไม่มีอคติ ออกแบบแนวทางและลงมือแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยใช้ความรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีตามวัตถุประสงค์อย่างคุ้มค่า และปลอดภัย รับรู้และมีจิตสำนึกในการดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เหนือ ความ คาดหวัง	กำลัง พัฒนา		
๕	ใส่ใจ และมีฉันทะในการเฝ้าหาความรู้ สังเกต ตั้งคำถามที่นำไปสู่การหาคำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทั่วไป ประเมินและเลือกวิธีการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับคำถาม ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล จัดการและนำเสนอข้อมูลหลายประเภทได้อย่างเหมาะสม วิเคราะห์และเลือกชุดข้อมูลที่สอดคล้องกับสมมติฐาน และประเมินข้อสรุปและข้อกล่าวอ้าง อธิบายสาเหตุและกระบวนการของปรากฏการณ์จากหลักฐานที่รวบรวมได้โดยใช้ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และเชื่อมโยงผลต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน คาดการณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักวิชา อย่างมีเหตุผลและไม่มีอคติ แก้ปัญหาปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ โดยใช้ความรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า ปลอดภัย และเหมาะสม รับรู้และเห็นตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของระบบธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามความจำเป็น		สามารถ	เริ่มต้น	
๖	มุ่งมั่นในการหาสาเหตุของปรากฏการณ์ ออกแบบวิธีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่ค่อนข้างซับซ้อนและประเมินความสมเหตุสมผลของข้อสรุปและการอนุมาน ยอมรับและยินดีเปลี่ยนแปลงข้อสรุปเมื่อมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือเพียงพอ อธิบายสาเหตุและกระบวนการของปรากฏการณ์จากหลักฐานที่รวบรวมได้โดยใช้ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และเชื่อมโยงผลต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศอย่างเป็นระบบ คาดการณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักวิชาและข้อมูลรอบด้าน แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ในระบบธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม ใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม และรู้เท่าทันในการสื่อสารผ่านโลกดิจิทัล ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ		เหนือ ความ คาดหวัง	กำลัง พัฒนา	
๗	มุ่งมั่น อดทน และจดจ่อในการหาสาเหตุของปรากฏการณ์ที่ค่อนข้างซับซ้อน สังเกต ตั้งคำถาม ออกแบบ ประเมิน และปรับปรุงวิธีการ และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล ประเมินและปรับปรุงการนำเสนอข้อมูลให้เหมาะสม ใช้ความรู้ในการประเมินความสมเหตุสมผลของข้อสรุปและการอนุมาน อธิบายสาเหตุและกระบวนการของปรากฏการณ์จากหลักฐานที่รวบรวมได้ และใช้ความรู้ หลักการ ทฤษฎี หรือกฎ และเชื่อมโยงผลต่อชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศอย่างเป็นระบบ พยายามเกี่ยวกับปรากฏการณ์อย่างสมเหตุสมผลและใช้ข้อมูลรอบด้าน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ไม่คาดคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ ด้วยคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีส่วนร่วมในการปกป้องหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือชุมชน โดยเสนอแนวทาง นำไปปฏิบัติ ตรวจสอบผลและปรับปรุงวิธีการ ใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม สร้างและแบ่งปันข้อมูลอย่างปลอดภัย			สามารถ	เริ่มต้น

ระดับสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน (ต่อ)

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๙	สร้างโครงงานตามหัวข้อที่กำหนด โดยตั้งคำถาม กำหนดขอบเขตที่ศึกษา ออกแบบ ประเมิน และปรับปรุงวิธีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเลือกการอนุมานที่ตรงกับเงื่อนไขและข้อจำกัดอย่างมีเหตุผล อธิบายสาเหตุและกระบวนการของปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนจากหลักฐานที่รวบรวมได้ โดยใช้ความรู้ หลักการ ทฤษฎี กฎ และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงผลต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติอย่างเป็นระบบ พยายามเกี่ยวกับปรากฏการณ์อย่างสมเหตุสมผล ใช้ข้อมูลรอบด้านและน่าเชื่อถือ วิเคราะห์ปัญหาในเชิงระบบจากสถานการณ์ที่ซับซ้อนในธรรมชาติ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีวิจารณญาณด้วยคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีส่วนร่วมสร้างสมดุลเพื่อการดำรงชีวิตในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยเสนอแนวทางนำไปปฏิบัติ ตรวจสอบผลและปรับปรุงวิธีการอย่างมุ่งมั่น อดทน ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการทำงาน และจัดการผลที่เกิดขึ้น เคารพกฎหมาย มีจริยธรรม เห็นคุณค่าของระบบธรรมชาติโดยปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล		↓	เหนือ ความ คาดหวัง	กำลัง พัฒนา
๙	สร้างโครงงานตามความสนใจ โดยตั้งคำถาม วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการหรือทฤษฎีอย่างรอบด้านเพื่อออกแบบวิธีการรวบรวมข้อมูล ประเมินและปรับปรุงการนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการอนุมาน เลือกใช้โมเดลในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและตอบข้อสงสัย อธิบายสาเหตุและกระบวนการของปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและสนใจโดยบูรณาการความรู้หลากหลายสาขาวิชาและเชื่อมโยงผลต่อธรรมชาติ วิเคราะห์ปัญหาในเชิงระบบจากสถานการณ์ในระบบธรรมชาติ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีวิจารณญาณโดยบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ อย่างแน่วแน่ ไม่ย่อท้อ ปฏิบัติตนเพื่อดำรงชีวิตในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล มีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกของชุมชน			↓	สามารถ
	ในชุมชน โดยเสนอแนวทางในการปกป้องหรือฟื้นฟู และอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน ใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการสร้างอาชีพและโอกาสในการแข่งขัน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี				
๑๐	วิเคราะห์ สังเคราะห์หลักการหรือทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตโครงการที่ศึกษา ออกแบบวิธีการรวบรวมข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ประเมินจุดแข็งของชุดข้อมูล สร้างและยืนยันความถูกต้องของข้อสรุป อธิบายสาเหตุ กระบวนการ และความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนในระบบธรรมชาติโดยบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่เป็นจุดวิกฤตซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดของมนุษย์และโลกจากสถานการณ์ในระบบธรรมชาติ สร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณ โดยบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ อย่างมุ่งมั่น และเด็ดเดี่ยว สร้างจิตสำนึกของชุมชน ปกป้องหรือฟื้นฟู และอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการสร้างอาชีพหรือการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและโอกาสในการแข่งขัน คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบด้าน				เหนือ ความ คาดหวัง

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
- มาตรฐาน ส.๓.๒ เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

- มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทาง
<p>สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม</p> <p>มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>๑. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ (ป.๒/๑)</p> <p>๒. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวช (ป.๒/๒)</p> <p>๓. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ป.๒/๓)</p> <p>๔. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตาที่มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธ-ศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด (ป.๒/๖)</p> <p>๕. บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ป.๒/๗)</p> <p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>๑. บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ป.๒/๔)</p> <p>๒. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว และในโรงเรียน ตามหลักศาสนา (ป.๒/๕)</p>
<p>สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม</p> <p>มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและอหังการ รักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง (ป.๒/๑)</p> <p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>๑. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง (ป.๒/๒)</p>

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทาง
<p>สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม</p> <p>มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันใน สังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>๑. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย (ป.๒/๒)</p> <p>๒. เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น (ป.๒/๔)</p> <p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>๓. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (ป.๒/๑)</p> <p>๔. แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ (ป.๒/๓)</p>
<p>สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม</p> <p>มาตรฐาน ส ๒.๒</p> <p>เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษา ไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>๑. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง (ป.๒/๑) และสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน</p> <p>๒. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน (ป.๒/๒)</p>
<p>สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>๑. ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๒. บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเอง และครอบครัว</p> <p>๓. บันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง</p>
<p>สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>๑. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ (ป.๒/๑)</p> <p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>๑. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย (ป.๒/๒)</p>
<p>สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>๑. ระบุตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย (ป.๒/๒)</p> <p>๒. อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ (ป.๒/๓)</p>

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทาง
วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ	ตัวชี้วัดปลายทาง ๑. ระบุสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน (ป.๒/๑)
สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๑. อธิบายความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น (ป.๒/๑) ๒. จำแนกและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไปที่ใช้แล้วหมดไปและสร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้อย่างคุ้มค่า (ป.๒/๒) ตัวชี้วัดปลายทาง ๑. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ (ป.๒/๓) ๒. มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (ป.๒/๔)

**โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะโรงเรียนพุทธิโคก
แผนการเรียนห้องเรียนทั่วไป**

สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงต่อปี					
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
ประวัติศาสตร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
สุขศึกษา และพลศึกษา	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
ศิลปะ	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
การงานอาชีพ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ภาษาอังกฤษ	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
รวมเวลาเรียนพื้นฐาน	๘๘๐	๘๘๐	๘๘๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
● กิจกรรมแนะแนว	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
● กิจกรรมนักเรียน						
- กิจกรรมชุมนุม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
- ลูกเสือ- ยุวกาชาด	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐
● กิจกรรมเพื่อสังคมและจิตสาธารณะ	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
รวมเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียน						
คอมพิวเตอร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ภาษาจีนเพิ่มเติม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
การศึกษาเพื่อการเรียนรู้(IS)	-	-	-	๔๐	๔๐	๔๐
สมรรถนะ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
วิทยาศาสตร์พลังสิบ	-	-	-	๔๐	๔๐	๔๐
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นแผนการเรียน						
ภาษาไทยเพิ่มเติม	๔๐	๔๐	๔๐	-	-	-
ด้านทฤษฎีศึกษา	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
รวมเวลาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๔๐	๒๔๐	๒๔๐
รวม	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐

**โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะโรงเรียนพุทธิโคก
แผนการเรียนห้องเรียน Mini English Program**

สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงต่อปี					
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
ประวัติศาสตร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
สุขศึกษา และพลศึกษา	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
ศิลปะ	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
การทำงานอาชีพ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ภาษาอังกฤษ	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
รวมเวลาเรียนพื้นฐาน	๘๘๐	๘๘๐	๘๘๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
● กิจกรรมแนะแนว	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
● กิจกรรมนักเรียน						
- กิจกรรมชุมนุม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
- ลูกเสือ- ยุวกาชาด	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐
● กิจกรรมเพื่อสังคมและจิตสาธารณะ	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
รวมเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียน						
คอมพิวเตอร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ภาษาจีนเพิ่มเติม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
การศึกษาเพื่อการเรียนรู้(IS)	-	-	-	๔๐	๔๐	๔๐
สมรรถนะ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
วิทยาศาสตร์พลังสิบ	-	-	-	๔๐	๔๐	๔๐
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นแผนการเรียน						
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
Science	๔๐	๔๐	๔๐	-	-	-
รวมเวลาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๔๐	๒๔๐	๒๔๐
รวม	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐

**โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษาอิงฐานสมรรถนะโรงเรียนพุทธิโกณ
แผนการเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์**

สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงต่อปี					
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
ประวัติศาสตร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
สุขศึกษา และพลศึกษา	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
ศิลปะ	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐
การงานอาชีพ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ภาษาอังกฤษ	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
รวมเวลาเรียนพื้นฐาน	๘๘๐	๘๘๐	๘๘๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
● กิจกรรมแนะแนว	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
● กิจกรรมนักเรียน						
- กิจกรรมชุมนุม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
- ลูกเสือ- ยุวกาชาด	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐
● กิจกรรมเพื่อสังคมและจิตสาธารณะ	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
รวมเวลาเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียน						
คอมพิวเตอร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ภาษาจีนเพิ่มเติม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
การศึกษาเพื่อการเรียนรู้(IS)	-	-	-	๔๐	๔๐	๔๐
สมรรถนะ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
วิทยาศาสตร์พลังสิบ	-	-	-	๔๐	๔๐	๔๐
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามจุดเน้นแผนการเรียน						
วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม	๔๐	๔๐	๔๐	-	-	-
คณิตศาสตร์เพิ่มเติม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
รวมเวลาเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๔๐	๒๔๐	๒๔๐
รวม	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐

คำอธิบายรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส ๑๒๑๐๑
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

ศึกษาค้นคว้า การรวบรวมข้อมูล อภิปรายความสำคัญศาสนา ประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือการดำเนินชีวิตและขอคิดจากประวัติสาวก ชาตค/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ชื่นชมการทำมาหากินของตนเอง บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียน เห็นคุณค่าของการปฏิบัติธรรม พัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น ๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียน การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตอสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา เข้าใจเห็นคุณค่าและปฏิบัติเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ในฐานะสมาชิกที่ดีของโรงเรียนและชุมชนที่อยู่อาศัย ปฏิบัติตามบทบาทสิทธิเสรีภาพหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ยอมรับความเป็นอยู่ในครอบครัวและดำรงชีวิตตามสิทธิของตนเอง ปฏิบัติตามกติการะเบียขของชุมชน เคารพความคิดความเชื่อของบุคคลอื่น รูและเข้าใจโครงสร้างการบริหารตามกระบวนการประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้าน บทบาทผู้นำท้องถิ่น มีส่วนรวมปฏิบัติกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตย เคารพ กฎ กติกา ตามหลักรัฐธรรมนูญ เข้าใจการกระจายไต รายรับ รายจ่ายของครอบครัว มีส่วนรวมในการผลิตการบริโภคอย่างมี คุณค่าและคุณธรรม เข้าใจการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแบบเศรษฐกิจพอเพียง นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รูและเข้าใจความหมายของการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า สิ่งแวดล้อมที่พบเห็นระหว่างบ้านและโรงเรียน ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น องค์ประกอบของแผนผัง แผนที่ ตำแหน่ง ระยะทิศทาง และลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนผัง แผนที่ รูปถ่ายและลูกโลก ปรากฏการณ์สุริยุปราคาและจันทรุปราคาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรูรูคุณค่า ฤดูกาลกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนและท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกผ่านทักษะ/กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้น กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา และกระบวนการพัฒนาคานิยม ผ่านสถานการณ์จริง รวมทั้งใช้วิธีการสืบสอบหรือวิธีสอนแบบโครงการ (กระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน ๕ STEPS) การตั้งคำถาม การแสวงหาสารสนเทศ การสร้างความรู การสื่อสาร และการตอบแทนสังคม นำการเรียนรู้ไปรวมสร้างผลงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อใหม่มีความรู ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผูกพันต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

เกิดสมรรถนะการคิดขั้นสูง สามารถระบุ ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจเลือก หลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อ สนับสนุนความเข้าใจของตนเอง และเกิดสมรรถนะการสื่อสาร สามารถฟังเสียง อ่านเรื่อง และคุณภาพ เหตุการณ์ในสถานการณ์ใกล้ตัว แล้วตอบคำถามอย่างตรงไปตรงมา แล้วบอกความรู้สึกที่เกิดจากการรับสารอย่างง่าย ๆ ได้

เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต ตลอดจนจนสามารถนำความรู้ ทักษะ/กระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน

รหัสตัวชีวิต

ตัวชีวิตระหว่างทาง

ส ๑.๑ ป.๒/๑, ป.๒/๒, ป.๒/๓, ป.๒/๖, ป.๒/๗

ส ๑.๒ ป.๒/๑

ส ๒.๑ ป.๒/๒, ป.๒/๔

ส ๒.๒ ป.๒/๑, ป.๒/๒

ส ๓.๑ ป.๒/๒, ป.๒/๓, ป.๒/๑

ส ๓.๒ ป.๒/๑

ส ๕.๑ ป.๒/๒, ป.๒/๓

ส ๕.๒ ป.๒/๑, ป.๒/๒

ตัวชีวิตปลายทาง

ส ๑.๑ ป.๒/๔, ป.๒/๕

ส ๑.๒ ป.๒/๒

ส ๒.๑ ป.๒/๑, ป.๒/๓

ส ๓.๑ ป.๒/๔

ส ๓.๒ ป.๒/๒

ส ๕.๑ ป.๒/๑, ป.๒/๓

ส ๕.๒ ป.๒/๔

รวม ๒๘ ตัวชีวิต ๑๘ ตัวชีวิตระหว่างทาง ๑๐ ตัวชีวิตปลายทาง

สมรรถนะหลัก

สมรรถนะที่ ๒ สมรรถนะการคิดขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

สมรรถนะที่ ๓ สมรรถนะการสื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ด้านการรับสารอย่างมีสติและ
ถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

โครงสร้างการจัดหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ระหว่างทาง	สมรรถนะหลักระดับสมรรถนะ/ พฤติกรรมบ่งชี้	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	ชั่วโมง/ คะแนน	น้ำหนัก
สาระที่ ๑	ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ส ๑.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔ ป.๒/๕ ป.๒/๖ ป.๒/๗	สมรรถนะที่ ๒ สมรรถนะการคิดขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ด้านการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ สมรรถนะการสื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ด้านการ รับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑.พระพุทธรูปเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ๒.พุทธสาวก ๓.ชาดก ๔.พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง ๕.พุทธศาสนสุภาษิต ๖.การทำความดีของตนเองและบุคคลใน ครอบครัวและโรงเรียน ๗.การฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ ๘.การเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง กับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๙.การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของ ศาสนา และการปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ๑๐.พุทธประวัติ ๑๑.พระรัตนตรัย ๑๒.โอวาท ๓ ๑๓.ศาสนพิธี	๑๐	๓๐
สอบกลางภาคเรียนที่ ๑ ตัวชี้วัดปลายทาง						๒๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ระหว่างทาง	สมรรถนะหลักระดับสมรรถนะ/ พฤติกรรมบ่งชี้	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	ชั่วโมง/ คะแนน	น้ำหนัก
สาระที่ ๒	หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการ ดำเนินชีวิต ในสังคม	ส ๑.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ส ๒.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔ ส ๒.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒	สมรรถนะที่ ๒ สมรรถนะการคิดขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ด้านการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ สมรรถนะการสื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ด้านการ รับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑.การปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ในชีวิตประจำวัน ๒.มารยาทไทย ๓.การยอมรับความคิด ความเชื่อ ความสามารถ และการปฏิบัติของบุคคลที่แตกต่างกัน ๔.การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ๕.ความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกใน ครอบครัวกับชุมชน	๑๐	๓๐
สอบปลายภาคเรียนที่ ๑ ตัวชี้วัดปลายทาง						๒๐
คะแนนกลางภาคเรียนที่ ๑ ตัวชี้วัดระหว่างทาง					๒๐	๖๐
คะแนนสอบกลางภาคเรียนที่ ๑ ตัวชี้วัดปลายทาง					-	๒๐
คะแนนสอบปลายภาคเรียนที่ ๑ ตัวชี้วัดปลายทาง					-	๒๐
รวม					๒๐	๑๐๐

โครงสร้างการจัดหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๘

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ระหว่างทาง	สมรรถนะหลักระดับสมรรถนะ/ พฤติกรรมบ่งชี้	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	ชั่วโมง/ คะแนน	น้ำหนัก
สาระที่ ๓	เศรษฐศาสตร์	ส ๓.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔ ส ๓.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒	สมรรถนะที่ ๒ สมรรถนะการคิดขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ด้านการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ สมรรถนะการสื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ด้านการ รับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑.สินค้าและบริการในชีวิตประจำวัน ๒.รายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว ๓.การบันทึกรายรับรายจ่าย ของตนเอง ๔.การใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม เงิน ๕.การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ๖.ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	๑๐	๓๐
สอบกลางภาคเรียนที่ ๒ ตัวชี้วัดปลายทาง						๒๐
สาระที่ ๕	ภูมิศาสตร์	ส ๕.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ส ๕.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔	สมรรถนะที่ ๒ สมรรถนะการคิดขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ด้านการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ สมรรถนะการสื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ด้านการ รับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑.การใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ๒.สิ่งแวดล้อมระหว่างบ้านกับโรงเรียน ๓.ทรัพยากรธรรมชาติ ๔.การจัดการสิ่งแวดล้อม ๕.ความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และ ดวงจันทร์ กับมนุษย์	๑๐	๓๐

สอบปลายปี ตัวชี้วัดปลายทาง		๒๐
คะแนนกลางภาคเรียนที่ ๒ ตัวชี้วัดระหว่างทาง	๒๐	๖๐
คะแนนสอบกลางภาคเรียนที่ ๒ ตัวชี้วัดปลายทาง	-	๒๐
คะแนนสอบปลายภาคเรียนที่ ๒ ตัวชี้วัดปลายทาง	-	๒๐
รวม	๒๐	๑๐๐

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๔๐ ชั่วโมง

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	ความคิดรวบ ยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวทางการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้
					สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์		
๑	ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ตัวชี้วัดระหว่าง ทาง ส ๑.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๖ ป.๒/๗ ส.๑.๒ ป.๒/๑ ตัวชี้วัด ปลายทาง ส ๑.๑ ป.๒/๔ ป.๒/๕ ส.๑.๒ ป.๒/๒	ความสำคัญของ พระพุทธศาสนาหรือ ศาสนาที่ตนนับถือ พุทธประวัติตั้งแต่ ประสูติจนถึงการออก ผนวช หรือประวัติ ศาสดาที่ตนนับถือ แบบอย่างการดำเนิน ชีวิตและข้อคิดจาก ประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิก ชนความหมาย ความสำคัญ และ เคารพพระรัตนตรัย หลักธรรมโอวาท ๓ หรือหลักธรรมของ ศาสนาที่ตนนับถือ การทำ ความดีของ ตนเอง บุคคลใน ครอบครัวและใน โรงเรียนตามหลัก	๑.พระพุทธศาสนาเป็น เอกลักษณ์ของชาติไทย ๒.พุทธสาวก ๓.ชาดก ๔.พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง ๕.พุทธศาสนสุภาษิต ๖.การกระทำความดีของ ตนเองและบุคคลใน ครอบครัวและโรงเรียน ๗.การฝึกปฏิบัติมรรยาท ชาวพุทธ ๘.การเข้าร่วมกิจกรรม และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง กับวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา ๙.การปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสมต่อสาวกของ ศาสนา และการปฏิบัติตน ในศาสนพิธี พิธีกรรมและ วันสำคัญทางศาสนา ๑๐.พุทธประวัติ	สมรรถนะที่ ๒ การคิดขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ การสื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ด้านการรับสาร อย่างมีสติและ ถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ใฝ่เรียนรู้ ๓. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	๑. ภาพเอกลักษณ์ ของชาติไทย๒. สรุปความรู้เกี่ยวกับ พุทธประวัติ ๓. การปฏิบัติตน ตามหลักธรรม โอวาท ๓	Active learning โดย ใช้กระบวนการ GPAS ๕ Steps

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	ความคิดรวบ ยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวทางการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้
					สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์		
			ศาสนา เห็นคุณค่า และสวดมนต์ แผ่ เมตตา มีสติที่เป็น พื้นฐานของสมาธิใน พระพุทธศาสนาหรือ การพัฒนาจิตตาม แนวทางของศาสนาที่ ตนนับถือ ชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของ คัมภีร์ของศาสนาที่ตน นับถือและศาสนาอื่น ๆ ปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสมต่อสาวก ของศาสนาที่ตนนับ ถือ การปฏิบัติตนในศา สนาพิธี พิธีกรรม และ วันสำคัญทางศาสนา	๑๑.พระรัตนตรัย ๑๒.โอวาท ๓ ๑๓.ศาสนพิธี				

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	ความคิดรวบ ยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวทางการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้
					สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์		
สาระ ที่ ๒	หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน ชีวิตในสังคม	ตัวชี้วัดระหว่าง ทาง ส ๒.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/ ๓ ป.๒/๔ ส ๒.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ตัวชี้วัด ปลายทาง ส ๒.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๓	การปฏิบัติตนตาม ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และ หน้าที่ใน ชีวิตประจำวัน มารยาทไทย การยอมรับ ความคิด ความ เชื่อ ความสามารถ และการปฏิบัติ ของบุคคลที่ แตกต่างกัน การเคารพสิทธิ และเสรีภาพของ ตนเองและผู้อื่น ความสัมพันธ์ของ ตนเองและ สมาชิกใน ครอบครัวกับ ชุมชน	๑.การปฏิบัติตนตาม ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ใน ชีวิตประจำวัน ๒.มารยาทไทย ๓.การยอมรับ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ และ การปฏิบัติของ บุคคลที่แตกต่างกัน ๔.การเคารพสิทธิ และเสรีภาพของ ตนเองและผู้อื่น ๕.ความสัมพันธ์ ของตนเองและ สมาชิกใน ครอบครัวกับชุมชน	สมรรถนะที่ ๒ การคิดขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ การสื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ด้านการรับสาร อย่างมีสติและ ถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑. มีวินัย ๒. ใฝ่เรียนรู้ ๓. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	๑. ข้อตกลงของ พวกเรา ๒. ครอบครัวของ ฉัน ๓. ชุมชนของเรา	Active learning โดย ใช้กระบวนการ GPAS ๕ Steps

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	ความคิดรวบ ยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวทางการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้
					สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์		
สาระ ที่ ๓	เศรษฐ ศาสตร์	ตัวชี้วัดระหว่าง ทาง ส ๓.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ส ๓.๒ ป.๒/๑ ตัวชี้วัดปลายทาง ส ๓.๑ ป.๒/๔ ส ๓.๒ ป.๒/๒	ทรัพยากรที่นำมา ผลิตสินค้าและ บริการที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ที่มา ของรายได้และ รายจ่ายของตนเอง และครอบครัว บันทึกรายรับ- รายจ่ายของตนเอง ผลดีของการใช้จ่าย ที่เหมาะสมกับ รายได้และการออม การแลกเปลี่ยน สินค้าและบริการ โดยวิธีต่าง ๆ และ ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ซื้อและ ผู้ขาย	๑.สินค้าและบริการ ในชีวิตประจำวัน ๒.รายได้และ รายจ่ายของตนเอง และครอบครัว ๓.การบันทึก รายรับรายจ่าย ของตนเอง ๔.การใช้จ่ายที่ เหมาะสมกับรายได้ และการออมเงิน ๕.การแลกเปลี่ยน สินค้าและบริการ ๖.ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ซื้อและ ผู้ขาย	สมรรถนะที่ ๒ สมรรถนะการคิด ขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ สมรรถนะการ สื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ด้านการรับสาร อย่างมีสติและ ถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑. ชื่อสัตย์สุจริต ๒. อยู่อย่าง พอเพียง ๓. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	๑. สินค้าหรือ บริการ ๒. รายรับ - รายจ่าย ของฉัน	Active learning โดย ใช้กระบวนการ GPAS ๕ Steps

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	ความคิดรวบ ยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวทางการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้
					สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์		
สาระ ที่ ๕	ภูมิศาสตร์	ตัวชี้วัด ระหว่างทาง ส ๕.๑ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ส ๕.๒ ป.๒/๑ ป.๒/๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔ ตัวชี้วัด ปลายทาง ส ๕.๑ ป.๒/๑ ส ๕.๒ ป.๒/๓ ป.๒/๔	สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติและที่ มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่ง ปรากฏระหว่างบ้าน กับโรงเรียน ตำแหน่งและ ลักษณะทาง กายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏใน แผนผัง แผนที่ รูป ถ่าย และลูกโลก ความสัมพันธ์ ระหว่างโลก ดวง อาทิตย์ และดวง จันทร์ ที่ทำให้เกิด ปรากฏการณ์ ต่างๆ ความสัมพันธ์ ระหว่างฤดูกาลกับ การดำเนินชีวิตของ มนุษย์ ความสำคัญ ของสิ่งแวดล้อมทาง	๑.การใช้เครื่องมือ ทางภูมิศาสตร์ ๒.สิ่งแวดล้อม ระหว่างบ้านกับ โรงเรียน ๓. ทรัพยากรธรรมชาติ ๔.การจัดการ สิ่งแวดล้อม ๕.ความสัมพันธ์ ระหว่างโลก ดวง อาทิตย์ และดวง จันทร์ กับมนุษย์	สมรรถนะที่ ๒ สมรรถนะการคิด ขั้นสูง ระดับที่ ๒ พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ สมรรถนะที่ ๓ สมรรถนะการ สื่อสาร ระดับที่ ๒ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ด้านการรับสาร อย่างมีสติและ ถอดรหัสเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ	๑. ใฝ่เรียนรู้ ๒. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	๑.ลักษณะทาง กายภาพโดยใช้ เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์ ๒. สิ่งแวดล้อมที่ พบระหว่างบ้านกับ โรงเรียน ๓.สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ สร้างขึ้น ๔. ทรัพยากรธรรมชาติ ๕. ปรากฏการณ์ ธรรมชาติ ๖.ฤดูกาลกับการ ดำเนินชีวิตของ มนุษย์	Active learning โดย ใช้กระบวนการ GPAS ๕ Steps

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	ความคิดรวบ ยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ภาระงาน	แนวทางการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้
					สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์		
			<p>ธรรมชาติและที่ มนุษย์สร้างขึ้น</p> <p>ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้แล้วไม่หมดไป ที่ใช้แล้วหมดไป</p> <p>และสร้างทดแทน ขึ้นใหม่ได้อย่าง คุ้มค่า และการ จัดการสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน</p>					

